

Aftalemål for sundhedsplejen
2019 - 2022

Indledning

Randers Byråd har siden 2008 indgået aftaler med alle arbejdspladser i Randers Kommune. Det overordnede sigte med aftalestyringen er at skabe effektiv service med høj kvalitet til borgerne, mere udvikling, råderum til de kommunale ledere og medarbejdere samt bedre muligheder for byrådet til at styre kommunen. Denne aftales formål er således at skabe sammenhæng mellem byrådets politik og Sundhedsplejens faktiske handlinger samt at skabe klarhed over, hvilke mål Sundhedsplejen skal forfølge i aftaleperioden, og inden for hvilken ramme dette skal foregå.

Sundhedsplejen arbejder *bredt* med forebyggelse og sundhedsfremme for *alle* børn og børnefamilier i kommunen. Det er Sundhedsplejens kerneområde, og høj kvalitet hele vejen rundt i denne indsats er fortsat et fokusområde. I aftaleperioden 2019 – 2022 ønsker vi imidlertid at sætte særligt fokus på at udvikle vores indsats indenfor to hovedområder: **Mere lighed i sundhed** og **bedre mental sundhed**. Dette afspejles i vores konkrete aftalemål, hvor hovedvægten er lagt på mål indenfor disse to områder.

Lovgivning, politiske visioner og mål

Byrådets visioner for den indeværende valgperiode lægger vægt på mestring, livsduelighed og lighed i sundhed. Dette skal opnås gennem tidlig indsats og forebyggelse. Her tænker vi i Sundhedsplejen os selv som nøgleaktører. Vi har kontakt til alle kommunens børn og børnefamilier og kan dermed sikre både en bred sundhedsfremmende indsats for alle og en mere intensiv forebyggende indsats for dem, som har brug for ekstra støtte og vejledning for at komme ind i den gode spiral.

Lovgivningsmæssigt tager Sundhedsplejens arbejde afsæt i Sundhedslovens lovbekendtgørelse nr. 913 af 13/07/2010, kap. 35-36, §§119-126 om forebyggende sundhedsydelse til børn og unge. I bekendtgørelse nr.1344 af 03/12/2010 er her fastsat i henhold til Sundhedslovens §§126, hvorledes Sundhedslovens bestemmelser udmøntes i kommuner og regioner. Endvidere tages der afsæt i bekendtgørelse 778 af 13/8/2009 og vejledning nr. 9698 af 21/08/2009, hvor det er beskrevet, at kommuner og regioner skal samarbejde om indsatsen på sundhedsområdet.

Sundhedsplejens tilbud er, i videst muligt omfang, tilrettelagt ud fra Sundhedsstyrelsens anbefalinger, som de er beskrevet i "Vejledning om forebyggende sundhedsydelse til børn og unge" (Sundhedsstyrelsen 2011) samt "Anbefalinger for svangreomsorgen" (Sundhedsstyrelsen 2013).

Sundhedsplejens indsats - og dermed også de formulerede aftalemål for 2019 – 2022 - er helt i tråd med Sundhedspolitikken, som fremhæver, at "Især er det vigtigt, at der er opmærksomhed på en tidlig indsats i forhold til børn og unge. Vi ønsker desuden at øge ligheden i såvel den fysiske som den mentale sundhed". Ligeledes ligger aftalemålene fint i forlængelse af Børn og ungepolitikken, som formulerer målsætningerne: "Professionelle og forældre er opmærksomme på at understøtte børn og unges robusthed" og "Forebygge og opspore mangelfuld trivsel og problemudvikling hos børn og unge gennem en tidlig forebyggende og opfølgende indsats".

Hvem er vi?

Sundhedsplejen er en del af Sundhedsafdelingen og referer dermed i den daglige drift til sundhedschefen. Sundhedsplejen er fysisk placeret i Randers Sundhedscenter. I sundhedsplejen er der pt. ansat 35 sundhedsplejersker svarende til ca. 24 årsværker, 1 leder samt 1 udviklingsmedarbejder. Sundhedsplejen er organiseret således, at sundhedsplejerskerne er specialiseret i enten spæd- og småbørnssundhedspleje eller skolesundhedspleje.

Sundhedsplejens målgruppe er alle familier med børn 0-16 år, dvs. ca. 18.000 børn og deres forældre. Den tætteste kontakt har vi til familier med børn 0 – 10 måneder samt skolebørn fra 0. klasse til og med 9. klasse.

Sundhedsplejens tilbud ser således ud:

Tilbud til førstegangsførelse

- Graviditetsbesøg til familier med behov
- Telefonisk kontakt til familien senest 3 dage efter fødslen
- Barselsbesøg senest 4. - 5.dag efter fødslen
- Etableringsbesøg ca. 10. dagen efter fødslen
- Besøg indenfor barnets 2. – 4. levestage
- Tilbud om deltagelse i mødregruppe
- Besøg i barnets 2.- 3. levestage
- Besøg i barnets 8.-10. levestage
- Deltagelse i Familieiværksætterne
- Forældre som fravælger Familieiværksætterne tilbydes et ekstra besøg i barnets 4. – 6. levestage

Tilbud til flergangsførelse

- Graviditetsbesøg til familier med behov
- Telefonisk kontakt til familien senest 3 dage efter fødslen
- Barselsbesøg senest 4-5.dag efter fødslen
- Etableringsbesøg ca. 10. dagen efter fødslen
- Besøg indenfor barnets 2. – 4. levestage
- Tilbud om deltagelse i mødregruppe
- Besøg i barnets 8.-10. levestage

Andre tilbud til familier med spæd- og småbørn

- Ekstra behovsbesøg og/eller besøgspakker til familier med særlige behov, fx til familier med præmature børn, forsinket motorisk udvikling, fødselsdepression eller andre sociale/sundhedsmæssige udfordringer

- Babycafe i Randers Sundhedscenter hver anden uge. Her er der mulighed for rådgivning og vejledning samt socialt samvær med andre forældre. Desuden har man mulighed for at deltage i oplæg om overgangskost
- Sundhedsplejeklinikken. Ved ekstra eller akut behov kan der laves aftale om klinikbesøg mandag – fredag. Herudover daglig telefontid kl. 10 – 12
- Ammeklinik. To timers kliniktid om ugen, hvor forældre kan få rådgivning i komplicerede ammeforløb
- Sundhedsplejens overvægtsklinik – et tilbud til overvægtige børn og deres forældre

Tilbud til skolebørn

- 0.klasse: Individuelle samtaler med alle børn og deres forældre. Motorikscreening, højde/vægtmåling samt syns- og hørescreening
- 0. klasse: Hygiejneundervisning + gode toiletvaner
- 1. klasse: Sundhedscirkus. Højde/vægtmåling
- 3. klasse: Præpubertetsundervisning ”Dreng-pige - hvad vil det sige?”
- 4. klasse: Individuelle samtaler med alle børn. Højde/vægtmåling
- 5. klasse: Pubertetsundervisning
- 6. klasse: Synsscreening
- 8. klasse: Individuelle samtaler med alle børn. Højde/vægtmåling samt hørescreening
- 8.klasse: Seksualundervisning

Tilbud til skolebørn med særlige behov

- Nu rykker vi! – et tilbud til overvægtige børn i 5. - 8. klasse. Individuelle samtaler med familierne samt gruppeforløb for børnene med fokus på selvværd. Herudover ugentlig motion i Rgf.
- Sundhedsplejens overvægtsklinik – et tilbud til overvægtige børn og deres forældre
- Ekstra samtaler til børn med særlige behov. Individuelle samtaler, ofte sammen med forældrene
- Vandladningsklinik for børn 5 – 16 år med ufrivillig natlig vandladning. Klinikken er åben to timer ugentligt.

Øvrige tilbud i Sundhedsplejen

- PREP-kurser. Samlivskurser for forældre med hjemmeboende børn under 18 år. Fokus er på at skabe god kommunikation og dermed forebygge skilsmisse

Sundhedsplejens aftalemål for 2019 - 2022

Den sociale ulighed i sundhed er stor og har i en årrække været stigende. Det har betydning i forhold til levetid, sygelighed og livskvalitet. Vil man imødegå den udvikling, kræver det, at man sætter ind med ekstra ressourcer i forhold til at løfte sundheden for den gruppe af borgere, som i udgangspunktet har de dårligste forudsætninger og vilkår for at leve et sundt liv. Sundhedsplejens udgangspunkt for de handlinger, vi sætter i gang, er således, at tilbuddet til familier og børn differentieres efter behov, samt at vi arbejder på at kvalificere indsatsen for de mest udsatte børn/familier. Endvidere vil vi i aftaleperioden arbejde på at styrke det tværfaglige og tværsektorielle samarbejde omkring udsatte børn/familier, således at de oplever en samlet, velkoordineret indsats. Al indsats vil ske indenfor rammerne af den tværfaglige samarbejdsmodel, som blev implementeret i efteråret 2017.

Den mentale sundhed er under pres, og mentale sundhedsproblematikker udgør en kæmpe sygdomsbyrde i Danmark. Eksempelvis ligger angst og depression i top-5 over de sygdomme, som er årsag til størst produktionstab i form af sygedage, førtidspensioner og tidlig død (Sygdomsbyrden i Danmark, 2015). Indenfor de sidste 20 år er der sket en stigning i andelen af børn og unge med mentale helbredsproblematikker (Børn og unges mentale helbred, 2014), og ifølge Region Midtjyllands sundhedsprofil "Hvordan har du det?" ses en særlig høj forekomst af stress, symptomer på angst/anspændthed, svær ensomhed og depression blandt unge kvinder i alderen 16 – 24 år. Ligesom med al anden forebyggelse er det ift. mental sundhed afgørende at sætte tidligt ind, så mentale sundhedsproblematikker enten helt kan forebygges eller tages i opløbet, inden de vokser sig store. For gravide og nybagte forældre handler det bl.a. om at styrke forældre-barn relationen samt forebygge efterfødselsdepression. Ift. skolebørn er det vigtigt at styrke børnenes selvværd og robusthed, samt tidligt at opspore de børn, som udviser tegn på mistrivsel.

Indsatser ift. ulighed i sundhed og mental sundhed vil ofte overlappe, idet mistrivsel og dårlig mental sundhed hyppigere ses hos børn i mere udsatte familier.

Mål	Handlinger	Succeskriterier	Opfølgning/evaluering
Sundhedsplejen vil med sin indsats bidrage til mere lighed i sundhed gennem øget fokus på de mest udsatte børn/familier	<p>Tværfagligt samarbejde omkring de mest udsatte familier/barn er helt afgørende for at gøre en væsentlig forskel. I 2016-2017 tog vi hul på at styrke og systematisere samarbejdet med vores relevante samarbejdspartnere. Dette arbejde vil fortsætte ind i næste aftaleperiode.</p> <p>Der er ved aftaleperiodens start udarbejdet samarbejdsaftaler med alle Sundhedsplejens vigtigste</p>	<p>Der er udarbejdet samarbejdsaftaler med institutionsområdet og Integrationsafdelingen.</p> <p>Både Sundhedsplejen og vores samarbejdspartnere skal opleve, at samarbejdsaftalerne følges og giver mening.</p>	Mundtlig opfølgning sammen med samarbejdspartnere minimum årligt.

	samarbejdspartnere, undtagen institutionsområdet og Integrationsafdelingen. I aftaleperioden vil de sidste samarbejdsaftaler blive lavet.		
	Sundhedsplejen har det seneste år udviklet og beskrevet en række indsatser/behovspakker for sårbare og udsatte gravide og småbørnsfamilier. Disse indsatser vil i aftaleperioden blive implementeret, afprøvet og tilpasset.	Alle indsatser/behovspakker skal være implementeret, og sundhedsplejerskerne skal opleve, at de bidrager til struktur og faglighed i indsatsen.	Der følges op årligt på et fagteammøde for spæd- og småbørnssundhedsplejerskerne.
	Vi er næsten på plads med at have udviklet "MiniFIV" et gruppetilbud á la Familieiværksætterne, som indholds- og formmæssigt er tilpasset de mest sårbare familier i kommunen. Vi pilot-tester det til og med 2019.	Det lykkes at lave et tilbud, som familierne ønsker at deltage i. Familierne har udbytte af forløbene.	Der vil blive lavet en særskilt evaluering.
	Sundhedsplejen indgår i "Babyklubben", en ny indsats i Nordbyen i forbindelse med områdets helhedsplan. Indsatsen består af mødregrupper for udsatte mødre i området, og faciliteres af to sundhedsplejersker.	Der afvikles 5 hold årligt med deltagelse af 5 – 7 mødre/fædre pr. hold. Mindst 80 % af deltagerne gennemfører hele forløbet. Mindst 75 % af deltagerne oplever at have fået redskaber, der styrker deres forældrekompetence.	Projektkoordinatoren i Nordbyprojektet har ansvar for opfølgning og rapporterer tilbage til styregruppen, hvor leder af Sundhedsplejen er repræsenteret.
	Den tværfaglige og tværsektorielle indsats "Fælles Gravidteam for sårbare gravide" (FGT) blev etableret i 2016 og har nu, efter nogle justeringer og startvanskeligheder, fundet sin form. FGT vil fremadrettet tilbydes alle gravide, hvor det er relevant.	Der afholdes mindst 100 netværksmøder i FGT regi årligt.	Styregruppen følger op årligt. Region Midt laver en tværgående evaluering af FGT, som er klar i 2019.
	4 skolesundhedsplejersker deltager i projekt "Fra fravær til fremmøde" i Nordbyen, hvis formål er at mindske skolefravær gennem individ- og gruppeorienterede	Fraværet nedbringes på de tre skoler.	Koordinatoren i Nordbysekretariatet følger op og rapporterer jævnligt til

	indsatser. Indsatserne gennemføres på Nørrevangsskolen, Vestervangsskolen og Østervangsskolen.		styregruppen.
	Skolesundhedsplejen har besluttet at afprøve en øget differentiering af længden på de individuelle samtaler i 4., 6., og 8. klasse. Alle børn tilbydes fortsat en samtale, men varigheden vil variere efter behov. Dette vil frigive mere tid til samtale med de børn med størst behov.	Skolesundhedsplejerskerne oplever, at der kommer mere kvalitet i samtalerne med de mest sårbare børn.	Der samles op i skolesundhedsplejerskernes udviklingsuge 2019, hvor der tages stilling til, om ordningen skal fortsætte.
Sundhedsplejen har som mål at bidrage til den mentale sundhed blandt børn og børnefamilier	Sundhedsplejen screener førstegangsmødre samt andengangsmødre efter behov for efterfødselsdepression. Dem, som scorer højt i screeningen, tilbydes et ekstra lytte-besøg samt hjælp med henvisning til egen læge eller til samtaler ved præsten på Fødeafdelingen. En arbejdsgruppe er desuden ved at beskrive en behovspakke vedr. efterfødselsdepression.	Mindst 90% af alle førstegangsgravide screenes for efterfødselsdepression.	Årlig opfølgning i januar, med start fra januar 2020
	Med henblik på bedre og mere systematisk opsporing af mistrivsel blandt spædbørn vil alle spæd- og småbørnsundhedsplejersker blive efteruddannet i screeningsredskabet ADBB, som bruges til at opdage de første, helt tidlige tegn på mistrivsel.	Alle spæd- og småbørnsundhedsplejersker skal være uddannet i ADBB indenfor aftaleperioden, og redskabet skal være fuldt implementeret i Sundhedsplejens besøgsplan og skrevet ind i retningslinjerne for de enkelte besøg.	Sundhedsplejens leder har ansvaret for, at alle kommer på kursus. Sundhedsplejens udviklingsmedarbejdere har sammen med Sundhedsplejens leder ansvaret for, at redskabet implementeres.
	Sundhedsplejen afholder PREP parforholdskurser i samarbejde med PPR. Formålet er at forbedre kommunikationen og dermed forebygge skilsmisse. Kurserne gennemføres for ekstra midler fra budgetforliget i 2017, og der er midler til at fortsætte år 2019 med.	Der afholdes mindst 5 kurser i 2019.	Tovholderen følger op på dette og rapporterer til styregruppen.
	Skolesundhedsplejen er gået med i et tværfagligt	De 4 deltagende	Sundhedsplejens

	samarbejde omkring chatten Cyberhus, hvor unge kan henvende sig med forskellige – primært trivselsmæssige - problemstillinger. 9300 unge fra Randers var sidste år i kontakt med Cyberhus. Ved at gøre chatten lokal, kan de unge rådgives bedre om konkrete tilbud og muligheder i Randers. 4 skolesundhedsplejersker har i august 2018 været på kursus i at chatte med uge, og indsatsen forventes igangsat i uge 43.	sundhedsplejersker oplever det som fagligt meningsfuldt at rådgive via chatten. Chatten er fortsat populær blandt unge i Randers, således at mindst 9000 unge har kontakt med chatten årligt.	udviklingsmedarbejder følger op med arbejdsgruppen og med koordinatoren i Randers efter et år, dvs. efteråret 2019. Herefter tages stilling til fortsættelse.
Sundhedsplejen understøtter nybagte familier i at få en god start på forældreskabet	Familieiværksætterne er forældrekurser, som tilbydes til alle førstegangsførelser i Randers Kommune. Formålet er at give forældrene information, råd og inspiration, så de får gode forudsætninger for at få en god start som familie.	Forældrene er tilfredse med deres deltagelse i FIV og oplever at føle sig godt klædt på til at blive forældre.	Der er indsamlet data på hvert FIV-hold, og disse opgøres i februar 2019 i en evalueringsrapport.
Sundhedsplejen understøtter, at de mødre, som ønsker at amme deres børn, også lykkes med det. Vi ønsker at være blandt de bedste i Danmark til dette	Alle mødre screenes for faktorer, som statistisk er forbundet med tidligt ammeophør, og der tilbydes et ekstra "amme-kontakt-besøg", hvor det er relevant. Sundhedsplejen en ammeklinik, som er åben to timer ugentligt, hvor mødre kan få vejledning af en certificeret ammerådgiver. Ammerådgiveren rådgiver desuden sine kolleger om komplicerede ammeforløb mv.	De seneste tal fra Børnedatabasen viser, at andelen af børn i Randers, som bliver ammet fuldt, er 55,2 % ved 17 uger og 12,9 % ved 26 uger (for børn født i 2016). Det er et lille fald ift. sidste års flotte tal: 58,7 % og 14,9 %. Til sammenligning er de nyeste tal på landsplan 55,8 % og 11,7 %. Sundhedsplejens mål er at komme tilbage til sidste års ammeprocenter, som vil placere os godt over landsgennemsnittet.	Amme-frekvensen monitoreres årligt. Opgøres i december.
Sundhedsplejen bidrager til at nedbringe andelen af overvægtige børn	Sundhedsplejen tilbyder overvægtsbehandling til børn i Sundhedsplejens overvægtsklinik.	Mindst 80 % af de deltagende børn er faldet på vægtkurven efter et år.	Opgøres hvert år.